

Héhalmi Hírmondó

A TARTALOMBÓL:

Lapindító
Ünnep, augusztus 20.
Önkormányzat hírei
Falumonográfia
Hagyományok
Tanévkezdés

A HÉHALMI KÉPVISELŐTESTÜLET TÁJÉKOZTATÓJA

Közösen írjunk újságot magunknak!

Tisztelt Olvasó!

Képviselőtestületünk egyik legfontosabb feladatának tekinti a lakosság pontos, valósághű és folyamatos tájékoztatását a faluközösség ügyeiről, azokról a történekekről, döntésekről, amelyek hatással vannak mindennapi életünkre. Jelenlegi eszközeink - hirdetőtáblák, szórólapok, közösségi fórumok összehívása - működőképesek, de nem elegendők. Éppen ezért gondoltunk arra, hogy megjelentetjük a „Héhalmi Hírmondó” című „faluújságot”, amely jó szolgálatot tehet mindannyiunk számára. A korszerű tájékoztatás, a helyi nyilvánosság működtetése szakértelmet, naprakészséget, szűkebb és tágabb környezetünk alapos ismeretét tételezi fel. Éppen ezért „keményfába vágja fejszéjét” az, aki a modern tájékoztatást meg akarja teremteni. Mi mégis vállalkozunk. A Hírmondó szerkesztői nem képzett média szakemberek, csupán a közösség tájékoztatásáért, a helyi nyilvánosság szélesítéséért tenni akaró polgárok. Bizonyára az első időszakban az „újságírás” nem lesz gond nélküli munka, de meggyőződésem, hogy menet közben meg-tanuljuk a módszereket, kialakítjuk a lakossággal való együttműködés formáit, a munkakapcsolatot. A községpolitikai tájékoztató készítésében számítnak a közügyek iránt érdeklődő lakosok közreműködésére. Remélem nem naiv elképzelés, hogy közösen írjunk újságot magunknak. Örömmel vesszük, ha a lap hasábjain minél több vélemény, esetleg konkrét javaslat fogalmazódik meg közös dolgaink rendezése érdekében. Ugyanis nem lehet csupán egy-két ember ügye községünk jelene, jövője az életminőség feltételeinek alakítása. Véget ért a polihisztorok időszaka. Ugrásszerűen fejlődő, specializálódó világunkban egy ember nem tudja megoldani az élet által felvetett gondokat. Együttgondolkodásra és közös cselekvésre képes települések számíthatnak sikerre. Reményeim szerint a „Hírmondó” a tájékoztatás mellett fontos szerepet vállalhat a közösségi célok megvalósítására irányuló cselekvés szervezésében is. Természetesen tartom, hogy meglévő értékeink, hagyományaink megismertetésével, gyarapításával is foglalkozzon. Az újságban helye van közérdekű hirdetéseknek, közszolgáltatásokkal kapcsolatos tájékoztatás, közintézmények működéséről szóló írásoknak, olvasói leveleknek, mindannak, ami településünkéről, az itt élők sorsáról, szándékairól, törekvéseiről, élettapasztalatairól szól. Örömmel adunk helyet olyan írásoknak is, amelyek falunkból elszármazottak sikereiről, mások számára is tanulságos életpályájáról szólnak.

E gondolatok jegyében ajánlom figyelmükbe Héhalom Község lapját a „Héhalmi Hírmondót”.

Szilágyi Albert polgármester

Himnusz Szent István királyról

Örvendj, magyar hon, jó anya,
Fiad dicséretét dalold,
Zengjen dicséneked szava
Ahhoz, ki mindig pártfogolt.

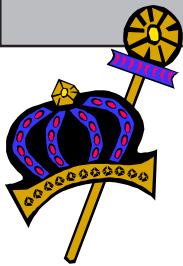
Ő néked igaz fényt hozott,
Hit fényét adta át neked,
Hozzá törvényt is alkotott,
Üdvösség útján vezetett.

Őt Géza élte alkonyán
István mártír nevezte el,
Az égi küldetés nyomán
Istvánnak, anyja méhében.

Mint libanoni cédrusok,
A gyermek úgy növekedett,
S miként előre mondatott,
Szent Istvánról kapott nevet.

Oktatták híres doktorok,
Öntözték bölcsességgel őt,
S jámbor erkölce ragyogott
Már zsengén, férfikor előtt.

S már életének hajnalán
Osztotta üdvnek életét,
S a Magyar nemzet, a pogány,
hamar keresztény hitre tért.

Gondolatok az államalapító Szent István királyról.

Az Országgyűlés 1990-ben úgy döntött, hogy a fő nemzeti és állami ünnepünk augusztus 20. Nem március 15. és nem Petőfi, nem október 23.- hanem az Országépítő Szent István ünnepe. Első királyunké, aki Kós Károly szavaival élve megmutatta: „hogyan kell egy országot megcsinálni.” Igen az államalapítóról, a kereszténység elterjesztőjéről, a magyarság megmaradásának letéteményeséről emlékezünk meg, aki biztosította az Európához való kapcsolódásunkat, és elindította az anyagi, erkölcsi, szellemi gyarapodásunkat. Történelmünket végigkíséri Szent István örökségéhez való ragaszkodás, a tanácsért, a támogatásért, az eligazodásért való odafordulás. Legyen itt elég az ország három jelen uralkodókat is adó dinasztiájának három példája. Szent László nemcsak eszménynek állítja maga és az ország elé, szorgalmazván szentté emelését, hanem a trónviszályokban lezüllött ország törvényeit is az ő szellemében korszerűsíti, erősíti, bővíti. Nagy Lajos az európai népies kereszténység egyik fő zarándokhelyén Máriazellben, s a magas antik humanista örökséget is őrző császári város, Aachen székesegyházának máig megragadó magyar kápolnájában ideálként mutatja föl a világnak. Aki pedig a bölcs Mária Terézia nagyon is átgondolt politikáját ismeri, tudja, mily célratörően igyekezett a rettenetesen vegyes lakosságú, de egymás nélkül alig életképes ország egyik összetartójának emlékét, szellemét ébren tartani, bevésni. S, hogy ez a kultusz mennyire egyetemesen a népé is volt, azt nemcsak ősi, szép egyházi énekek sora, hanem a név helynévi s keresztnévi alkalmazásának nemzetközileg is páratlan gyakorisága, s szakadatlan folytonossága is mutatja. De mutatja az irodalom, a művészet is. Elég megemlíteni az óriási népszerűségnek örvendő „István a Király” című rock operát, vagy az arról készült filmet. Ugyanakkor nem lehet, nem szabad tagadni, hogy mint a legtöbb kultusszal, Szent Istvánéval is történetek visszaélések. Amikor is nevét, személyét hatalmi, rendszervédelmi biztosítékként, üzleti propagandaeszközként is használták. Nagyon vigyáznunk kell, hogy Szent István örökségét történeti, erkölcsi, emberi nagyságát ne csupán felvonulások, úgynevezett „nagyrendezvények” szintjén őrizzük, hanem a kormányzásban, a törvényhozásban, gondolkodásban, s a köz szolgálatában kell demonstrálnunk, hogy megértettük a kor kívánalmainak megfelelően Szent István nagyságát, szellemének történeti, erkölcsiségének társadalmi, lelkiiségének emberi üzenetét. Azt, hogy a jelen, s benne a jövő követelményeinek felismerését hazai s nemzetközi körtekintéssel a dolgokat helyesen rangsorolva, kellő emberi gondolkodással - ha tetszik hálával - biztosítva kell tette váltani. Azt, hogy a múltnak csak azokat a részeit kell építőelemként megtartani, s nem fordítva: a múlthoz szabni a jelent, s a jövőt, s a múltat nem önmagáért becsülni. Azt, hogy a tanulni érdemesben nincs idegen, s nem egyik vagy másik nép, hanem minden nemzet, nép nyújthat tanulni érdemeset. E felismerések készítették Szent Istvánt, amikor befogadta az idegeneket, amikor alkalmazta a jó külföldi példákat, támogatta a többnyelvűséget. Határozott, következetes, az elvit a gyakorlatival, a jövő célt az adott helyzettel ragyogóan egyesítő politika volt az övé. Nem erőpolitika, még csak nem is az „erős ember” politikája,

hanem a bölcs, átgondoltan cselekvő, a követelményekkel számoló emberé. Uralkodása, tettei általános méltatása után, ha vázlatosan is, tekintsük át kicsit konkrétan maradó munkásságát.

- Az Istvánnak keresztelt Vajk születési időpontjáról egykorú feljegyzés nem maradt fenn. Történelmi tény, hogy 997-ben, ifjúkorban lépett uralomra. Apjától, Géza fejedelemtől egy átalakuló magyar társadalmat örökölt.

- Történelmi útválasztás előtt állt a nemzet. Csatlakozni a keresztény Európához, és elindulni a civilizáció útján, vagy feloldódni a történelem olvasztó-tégelyében. A fiatal király bölcsen, bizonyára emberi és lelkiismereti tusák következményeként az előbbi választotta, és ezáltal biztosította népünk megmaradását.

- Kemény, ádáz harcok révén tudta megszilárdítani uralmát. 1000. december 25-én (vagy 1001. január 1-jén) királlyá koronázzák II. Szilveszter pápától kapott koronával. A koronázás az önálló magyar államiség kezdetét jelentette.

- Okos külpolitikájával, ha kellett fegyverrel is megvédte országa integritását. Nevéhez fűződik a vármegyerendszer kiépítése, és azoknak az alaptörvényeknek a megalkotása, amelyek lehetővé tették az államszervezet működését.

- István kereszténynek született. Gyermekei neveltetéséről egyházi emberek gondoskodtak. Felesége Gizella mélyen vallásos volt, hisz eredendően apácának szánták. A király tudatosan arra törekedett, hogy mint Krisztus bajnoka, harcoljon a pogányság ellen. S ebben a harcban nem tett engedményeket, nem ismert tréfát. Ez adja meg arcélinek kemény vonását. Ez magyarázza meg a szent ügy ellen fellépők megsemmisítését, de megmagyarázza a kíméletet is, amelyet keresztény ellenfeleivel szemben gyakorolt. Fontosnak tartotta az egyházzervezet kiépítését. Püspökségeket szervezett, apátságok alapítását támogatta. Törvényi úton biztosította az egyház működéséhez szükséges anyagikat, általánossá téve az egyházi tized fizetését. Templomokat építtetett, és a törvény erejével gondoskodott a vasárnaponkénti templombajárásról. Fiát, Imre herceget is vallásos szellemben neveltette. Bizonyára az egyéni habitusa, hitbuzgalma mellett az egyháznak tett szolgálatai is közrejátszottak abban, hogy 1083-ban VII. Gergely pápa a római zsinaton Imre herceggel és Gellért csanádi püspökkel együtt szentté avatja. Szent István király Európához kormányozta a magyarság szekerét. A Szent Jobb kemény kéz volt, egybemarkolta a hazát és magyarságot, s konokul biztosította nemzetünk megmaradását. A nyugathoz kapcsolódott, de úgy, hogy megőrizte saját arcát, népe, nemzete értékeit. Ma, amikor talán túl sokat beszélünk az Európához való kapcsolódásról, illik tisztázni, mit jelent a Nyugat, az európaiság. Úgy gondolom, mindenekelőtt műveltséget, szabadságot, civilizációt. Biztonságot, társadalmi udvariasságot és türelmet. Modern termelést, otthonos hazát, nem pedig csak kényelmes képmutatást, kezelhető büntudatot. De igenis leleményt, teljesítményt, törekedést. A nyugathoz való közeledés nem jelentheti saját arculatunk, kultúránk feladását. Hiszen mi éppen ezzel gazdagíthatjuk az egyetemes emberi értékeket. Szent István királyra emlékezünk halálának napján, augusztus 20-án. Az Országépítőre, az államiságunk megteremtőjére, az egyházzervezőre, a kereszténység oltalmazójára. Első királyunkra, akiről egy ismeretlen szerző az „István király verses históriája” című művében így ír:

„Az ifjúkor küszöbére érkezett szeplőtelen, majd a férfikorba lépve nagy s dicső lett hirtelen. Terjedt híre szerteszéjjel, nyert zengő dicséretet, harcban sosem érte szégyen, vitézül vezérkedett. És míg harcolt e világban, jó szolgálta Istenét, mert a jöttek sorában lelte legfőbb örömét.”

Szilágyi Albert

ISTVÁN KIRÁLY

Az éjszakának csillagsátra a nagyvilágra ráborul -
kihalt a vár, mindenki alszik - még a szellő is elcsitul.
Az őrség fárad - rég virraszt már - kicsit szunnyadni volna jó.
A mélyben mint az altatódal halkán csobog a nagy folyó.

Ott fenn a várban egy fény csak; ott még valaki fenn virraszt - a
lelke fáj, a gondja súlyos, és semmi el nem űzi azt.
A király nem tud elnyugodni - nemzete gondja, bánata:
kire országát bízta volna - sírba szállt kedves fia.

Pártütők törnek trónja ellen, uralmat vágyó főurak,
és kinn a szomszéd népek is mind, irigyen lesben állanak.

- Ki védi ezt az árva népet, Uramisten, ha meghalok? -
az égre néz, de nem felelnek a messzeéző csillagok.

Feldúlt szívében látomás kél, lát idegen, zsoldos hadat,
lerombolt várat, perzselt földet, hontalan, bús magyarokat...
Ne hagyd el kérlek, árva népem, Istenem, adj neki jövőt!
Tekintsd fiamat áldozatnak! - s leroskad a kereszt előtt.

Te, aki értünk földre szálltál, kegyes Megváltó Jézusom,
árva népemnek pártfogóul - édesanyád add, Krisztusom!

Neki ajánlom ezt a népet, az országot reá hagyom,
hogy el ne vesszen semmi vészben, vigyázz reá Nagyasszonyom!

Úrnőnk s anyánk vagy Boldogasszony! Én mostantól szolgád
leszek;
koronámat eléd letettem - elég nekem a szent kereszt.
Országomon te légy királynő, egy szebb jövőbe elvezesd,
bármilyen vihar jön, el nem veszhetsz, ha ővja, védi szent kezéd!

Ébren volt még, vagy álmodtál? Hajnali fényre gyúlt az ég,
a felhőkárpit bíborában látta a Szent Szűz szép kezét...
Felé nyújtotta, rámosolygott - s eltűnt a súlyos, néma éj.
Egy édes szózat szállt szívébe: Vigyázzok rátok, csak ne félj!

Felkelt a nap. Hajnalsugárban a Duna vize csillogott;
Mintha e napot ünnepelnék, leszálltak rá a csillagok.
Senki nem tudta, hogy mi történt, elindultak az emberek -
s indultak a történelembe - a századok, az ezredek...

1999

ÜNNEPRE KÉSZÜLÜNK

Képviselőtestületünk az idén is egrendezi a hagyományos augusztusi ünnepséget. Az idei különösen fontos az ünnep sorában, hiszen ekkor kerül majd átadásra kis falunkban a Magyar Kormány Millenniumi zászlaja. Ezen az egyedi és jeles alkalomra különös figyettel készülünk.

A hagyományos programok mellett fontos szerepet fog játszani a "Hazaváró". Úgy gondoljuk, hogy a honfoglalás, az államalapítás ünnepéhez stílszerűen kapcsolható Héhalom szülötteinek találkozója. Mert bár mindenkit másfelé vetett a sors, másféle hivatást, munkát választottunk, azért a gyökereink ugyanazok: itt ezen a kis dél-nógrádi településen láttuk meg a napvilágot. Itt tanultunk meg írni, olvasni, ide hoztuk haza több-kevesebb sikerrel szerzett érettségi bizonyítványainkat, orvosi vagy jogi diplománkat. Ebben a templomban voltunk első áldozók, béralkozók, itt hálálkodunk a jóért, itt könyörgünk céljainkért. Nos ezen a két napon az alábbi programokkal állunk magunk és kedves vendégeink elé!

Szombaton, 19-én délelőtt kerül sor a Millenniumi és a Nógrád Megyei Közgyűlés zászlóinak átadására, felszentelésére. Ezután műkedvelő fiataljaink a zene és a szó segítségével megidézik a történelmi hősokeket és eseményeket. E jeles ünnepre készül el falunk monográfiája is, melyet a szerzők itt ajánlanak szeretetükbe, figyelmükbe. Még a délelőtt folyamán egy kis sétára hívjuk a kedves résztvevőket, hogy bemutathassuk büszkeségeinket: a Falumúzeumot, az Iskolát, az Óvodát. A gyalogtúra után biztosan jól fog esni a finom ebéd, melyet a Vadásztiársaság és a vállalkozó kedvű szakácsok, asszonyok készítenek és kínálnak Önöknek.

A délután a szórakozásé lesz! Először egy maroknyi lelkes általános iskolás Mátyás királyról szóló színdarabját nézhetjük meg. Ezt követi majd a hagyományörző csoportok bemutatója. 17 óra tájban a focipályán dől majd el, hogy ki nyeri az immár hagyományos "Utcabajnokságot". A kupa átadása után különleges program várja Önöket. Templomunkban néhány vállalkozó kedvű fiatal orgona játékát hallgathatjuk. Ezután kezdődik majd a hajnalig tartó utcabál. Reméljük "focistáink" nem lesznek nagyon elfáradva, és megforgatják asszonyainkat, lányainkat az esti bálon. A nap folyamán mindig lesz alkalmunk a beszélgetésre, szórakozásra. Szánjuk családunkra, és magunkra ezt a napot! Örülünk egymásnak!

Vasárnap, 20-án ebéd után labdarúgó csapatunknak szurkoljanak az évadnyitó mérkőzésen. De jó lenne újra - mint évekkel ezelőtt - több száz torokból hallani a rigmust: Hajrá Héhalom! És nemcsak a focipályán, hanem az életben is. Legyen egészségünk, békességünk! Legyen szeretetünk és türelmünk egymás iránt! Tegyen mindenki ezért a kis faluért valamit, amit ereje, tehetsége megenged. Ne gátoljuk, hanem segítsük egymást.

Hajrá Héhalom! Hajrá Magyarország!

Drégeli Györgyné.

Kopogtató az új tanév ajtaján

**“Almát, szőlőt, körtét hoz szeptember,
nekünk új tanévet, tudja minden ember”** - mondják
diákjainak a tanévnyitó ünnepélyen.

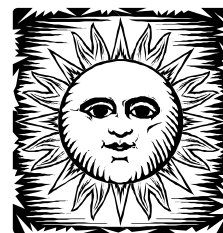
Az idei tanév legfőbb újdonsága - gyerekek, szülők, nevelők számára, hogy a tanórára hívó első csengőszó augusztus 28-án szólal meg. Az Oktatási Minisztérium mindezt azzal indokolja, hogy a 2000/2001-es tanévben „az a helyzet áll elő, hogy minden nemzeti ünnep hétköznapra esik”, vagyis a 185 tanítási nap teljesítése csak nagyobb időkeretben lehetséges. A szeptembertől karácsonyig tartó, szünet nélküli, rendkívül hosszú négy hónap szünettel történő megtörését sokan kezdeményezték. Erre az idei tanévben a mindenszentek ünnepe körüli időszak jó alkalmat teremtene, lehetővé válna őszi szünet bevezetése. Amennyiben ez megvalósul, még indokoltabbá válik a néhány nappal korábbi tanévkezdés. Diákjaink a szokásokhoz híven augusztus 20-a után vehetik majd át tankönyveiket, melyek ára 3.000 - 8.000 Ft között változik, évfolyamtól függően. Az utóbbi években örömdetes tény, hogy kis mértékben ugyan, de növekszik az első osztályba beiratkozott tanulók létszáma. Az 1998/99-es tanévben lépett életbe, az új nemzeti alaptanterv. Ebben nagyobb hangsúlyt kapott a magasabb szintű nyelvtudás, valamint a számítástechnika ismerete. A célok megvalósítását segítik az év folyamán beszerzett CD lemezek, amelyek a biológia, valamint a magyar irodalom tantárgyak tanítását segítik. Iskolánk rendszeresen követi a Pályázati figyelő minden számát. Így sikerült egy kis pénzt szerezni - többek között - az idén szervezett 3 napos felsőtárkányi kiránduláshoz. A tanév utolsó napjaiban figyeltünk fel a “Magyarországi Cigányokért Közalapítvány” egyik kiírására. Ebben a tanévben az általános iskola felső tagozatos cigány tanulói számára pályázatot hirdet ösztöndíjra. A „Tanulást támogató ösztöndíj” a 3,5-es tanulmányi átlagot elért tanulókat jutalmazza. Iskolánkban sajnos most csak 1 főt érint, de reméljük ösztönző ereje lesz a továbbiakban a többiek számára is. Az iskolába járás nagy felelősséget, türelmet és rendszerességet kíván mind a szülőtől, mind a gyermektől. A szülő feladata, hogy megteremtse a szükséges feltételeket az iskolába járáshoz. (pl.: tanszerek, tiszta ruha, tízórai)

A gyerekek legfőbb dolga a tanulás. Találó az a mondás, hogy nem csak gyerek ül az iskolapadban, hanem vele együtt minden családi és életkörülménye. Neveljük, segítsük, biztassuk, támogassuk úgy gyermekünket, hogy akarjon tanulni, örülhessen a sikernek, ne féljen a kudartól. Figyeljünk oda rájuk! Ha jó a szülő-gyerek kapcsolata, akkor minden nehézséget, legyen iskolai vagy családi, könnyebb megoldani. Ha bármilyen gondunk, bajunk van, forduljunk bátran az osztálytanítóhoz.

Kívánunk minden tanulóknak eredményes munkát, sikeres új tanévet és a szünet hátralévő részére jó pihenést.

*Szilágyi Gyuláné
igazgató helyettes*

*„Száll a madár ágról ágra;
száll az ének szájáról szájra...”*

Történetek Héhalom nevének eredetéről

Négy évig tanultam messze a Dunántúlon, de kicsiny falum mindig visszavárt. Nem is feledhettem volna el, hiszen az ismerkedések, barátkozások állandó kérdése volt a lakóhely iránti érdeklődés. Ha válaszoltam, hogy Héhalomban lakom, soha nem úsztam meg ennyivel, hanem további kérdésekkel halmozta el: „És ez hol található? Még nem is hallottam ilyen nevű faluról. Érdekes hangzása van. Honnan kapta a nevét?”

Ilyenkor elmeséltem a falu nevének történetét, amelyet még otthon hallottam a nagyszüleimtől. E szerint a település neve két ember párbeszédéből származik, akik közül az egyik fenn állt a temetődombon, a másik pedig lenn a völgyben. A dombon lévő lekiáltott: „Hé!” mire a másik ember visszakibált: “Hallom!” E kis anekdota valóban egyszerű magyarázatot adna a település nevének eredetére, hiszen a két szó egybeolvasva, fedi a Héhalom elnevezést.

A falu nevének eredeti jelentése az idők folyamán elhomályosult, feledésbe merült, de a lakosságot mindig is foglalkoztatta e fura név értelme, ezt bizonyítja az előbbi példa is. Szintén népi eredetű magyarázat az, mely szerint a település neve kapcsolatba hozható a falu melletti dombor oldalából kifolyó melegvízforrásokkal, és a fölöttük lévő, mesterségen összehordott halmokkal.

Egy másik elképzelés szerint az eredeti név Hír-halom volt, amely egy olyan helyet jelöl, ahol tájékoztatást, segítséget nyújtanak az útonlevőknek.

A negyedik magyarázat a Hívhalom alakot emeli ki, amely egy olyan helyet jelent, amely hív, azaz hű oltalmat ad, ha szükséges. A 19. század óta történészek, nyelvészek is foglalkoztak Héhalom község nevének eredetével. Álljon itt végül egy tudományos magyarázat, amely a falu nevét nyomtatott forrásokra, helységnévtárakban való előfordulásokra alapozva szemléli.

Az 1890-es évekig ugyanis nagyon sok írásban kétféle alakban található meg a település a település neve: Hihalom - Héhalom. A „hi” és a „hé” alak tehát együtt élt a magyar nyelvben, de két jelentésben. E megközelítés szerint Héhalom egy olyan halmot jelent, amely üres, mert hiányos, ez az egyik jelentése, vagy olyan halom, amelyen valamely ember által emelt építmény állt.

A kérdésre tehát, hogy honnan ered a furcsa hangzású név, több magyarázatot is adhatunk. Melyik lehet a megfelelő? Talán soha nem kapjuk meg az igazi választ. Mi, az utódok már csak mesékre, történetekre hagyatkozhatunk, és éppen ez benne a szép. Ezért meséltem én is egy kicsit Héhalom nevééről, hogy mindenki kiválaszthassa a neki tetsző magyarázatot, és elmesélje, adja át a kíváncsi füleknek. Talán kis írásom eléri a célját, és így egyre többen ismerik majd meg a Nógrád megye határán fekvő kistelepülést, Héhalom történetét, amelynek szép hangzású neve egyedülálló Magyarország településnevei között.

Gyettván Violetta

A jövő hagyatéka

Héhalom látható és láthatatlan értékei

E cím alatt szeretném mindannyiunknak bemutatni, vagy csak a figyelmünket felhívni falunk szépségeire.

Azért használtam ezt a szót, mert nem csak a jelentős épületeket, azok építéstörténetét fontos számon tartani, hanem házunk tája minden megragadó szegletét. Az újra füzesekkel borított patakpart, a rópatéglával kirakott utcai homlokzatok, a szőlők mostanáig megmaradt kis parcellái mind, mind becsülendők. Ezek az apró kavicsok vagy kisebb-nagyobb kövek jelenthetik védfalainkat.

Írásom csokorba szedi mindazt, amit értéknek tartok Héhalomban. A most csak felvillantott képek egy sorozat első darabjai. A következő Hírmondókban szándékom szerint részletesen is kiragadnék egy-egy példát.

Nem egészen megfogható, látható, de azért egy falu értéke elsősorban a faluközösség. A csupán egyhelyben élő emberek halmazát nem nevezhetjük így, ez ennél többet kell takarjon. Tevékeny, egymásra mindennap ráköszönő emberekből formálódik ez, ami minket, fiatalokat is a maradásra bír, és a távolból is ide hívogat.(?!)

A látható értékeink közül először a falu fekvését, topográfiai elhelyezkedését kell megemlítenem. Tudva levő, hogy utak kereszteződésében lakunk, ez teszi ma is lehetővé, hogy egyszerűbben, könnyebben tudunk a világban jönni-menni. Ez a zsákfalukkal szemben előnyt jelent, de huzatosságunk hátrány is lehet.

A temetődombról páratlan kilátásban lehet részünk, körpanorámában tárulnak eléink a Mátra, a Cserhát magaslatai, a Gödöllői Dombvidék, a távoli Naszály, a környék falvai. Bár a sík és dombos vidék határán élünk, magunkhoz közelebb valónak érezzük az emelkedők és lejtők világát.

Ha a természetben járva Héhalom közvetlen környékét szemlélném, akkor a határra figyelnék: a fasorok osztotta dűlőkre, a földutakra, vízfolyásokra. Ezeknek nevei idegenek számára -lassan már az itt élő fiatalokéra is - legfeljebb érdekesen hangzó szavak, nekünk azonban fontos azonosítók, helymeghatározók. Fontos, hogy tudjuk, hol van a Mária-völgy mellett arató kombáj, vagy nem mindegy, hogy jó irányba indulok-e el a nagyanyámat keresni, aki az Almafasor melletti krumpliföldre ment.

A patak pótolhatatlanságát mi sem jellemzi jobban, hogy az első kapás üvegezés közben jön, csak ezután vesz az ember pecabotot a kezébe.

Miközben fantáziánkat távoli tájak, egzotikus vidékek izgatják, szűk környezetünk kisebb csodáiról hajlamosak vagyunk elfeledkezni. Észre vehetnénk néha a környékünkön élő állatokat és növényeket is, amik azért is értékesek, mert ez a mi életünk színtere is.

Tovább szűkítve a kört, sajátosan jellemző Héhalomra a településszerkezeti tagolódás, az Öregszőlő, a Falu és az Újtelep különállása. A Sziták, Miczik, Szabók, Kovácsok, Szűcsök között kicsit eligazít, ha tudom, hogy újtelepi-e, vagy falusi.

Az utcák, gyalogutak különféle rendszerei minket segítenek,

nekünk fontosak. Az Újtelepről az óvodába jutni a réten át gyorsabban lehet, és sokszor jobban is esik, érdekesebb mint a „csináltúton”. Az utcák menti fasorok, nem a tuják, a virágzó meggyfák; őket igazán szeretem.

A legmegfoghatóbbak az épített értékeink. A házak, melyek használatukon túl (mármint hogy benne lakunk, ide járunk imádkozni, tanulni) a családi fényképek háttereiként is jól festenek. A „nagydarab régiségek”, olyan közös örökségek, melyek más helyről érkezőknek is emlékeztetéssé tehetik Héhalmot. A Kőhíd, az eltüntetett Fehér-híd, a templom, a temetődombi templom maradványai talán a legfontosabbak ezek közül. Ugyanígy ide tartozik a Falumúzeum, mint régi parasztház, a téglahomlokzatok, és egyáltalán, minden jó ízléssel megépített, emberléptékű ház.

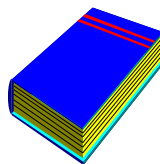
Az épületeknél kisebbek a faluvégi keresztek, azonban figyelemfelkeltő erejük tagadhatatlan. Ezek a többé-kevésbé községhatárban álló jelek az úton hazafelé, vagy elmenet megidéznek bennünk a falut.

A temetőben lévő síremlékek egy-egy szűkebb család számára jelentősek. A vörös márvány régi keresztek egy hajdan tehetős pátria hagyatécai. Összemérve súlyukat a mi divatos monsturmainkkal, a mérleg elve a nemes egyszerű felé billen.

Kovács Miklós

Kismonográfia Héhalomról

(ajánló)

Magyarország egész évben ünnepel, számos kiadvány lát napvilágot a millennium jegyében. Ezt a kört szeretné bővíteni Héhalom község önkormányzata is azáltal, hogy megvalósít egy régóta dédelgetett álmot, kismonográfia készül Héhalom történetéről. A kötet, ahogyan a címe is elárulja, Héhalom község történetéről szól a kezdetektől 1960-ig. Megírásában négy szerző vett részt, akik elsősorban történészek, muzeológusok. Hausel Sándor írásai 1683-ig tárgyalják az eseményeket, pl. a falunév eredete, birtoklástörténet. Szomszéd András írásai által a falu középkori és Mária Terézia idejét jellemző fontosabb eseményeket ismerhetjük meg, pl. Héhalom természetrajza, demográfiája, az úrbérrendezés hatása. Á. Varga László a kiegyezéstől a II. világháborúig terjedő időszak népességét, társadalomszerkezetét tárja fel. Dupák Gábor pedig az 1945-60 közötti időszakról ír, olyan eseményekről, amelyeknek a település ma élő lakói is részesei voltak, mint pl. a 45-ös földreform, a tanácsrendszer kialakulása. A tervek szerint a kismonográfia az augusztus 20-i program keretében kerül bemutatásra, és mindenki számára lehetőség lesz a megvásárlásra is. Alapos, részletes olvasmány, amely mind a község lakói, mind pedig a Héhalom iránt érdeklődő vendégek és látogatók számára élvezetes perceket szerezhet.

Gyettván Violetta

Búza, búza, de nagy tábla búza...

*“Búza, búza, de nagy tábla búza,
Kihajlik a héhalmi csináltútra,
A héhalmi legények le is aratják,
Babájukkal marokba lerakatják.”*

Nagyapámat hajdan volt aratásokról kérdezem.

Az aratásról nekem hatalmas, berregő-zakatoló, tekintélyesen vonuló kombájnok jutnak eszembe - nagyapám, aki egy mai szemmel távolinak tűnő világnak még részese volt, kaszanyélre, verítékre, aratókoszorúra és jókedvű nótázásra emlékezik.

“Az aratás az úgy volt...” kezdi, és tekintete a távolba kalandozik, úgy 60 év távlatába. A helyszín Héhalom, a II. világháború előtt, Deutsch Sándor idején...

Az uradalom mintegy 40 embert, 18-20 pár aratót foglalkoztatott. Az *aratóbandát* a *bandagazda* szervezte meg, ő állapodott meg a bérükben az urasággal, ő felügyelte a munkájukat.

Az aratás akkor is június 29-ével, Péter-Pál napjával kezdődött. A banda az aratás megkezdése előtti este kivonult a gabonátábla közelébe, *kinthálásra*, hogy másnap napkeltekor (ami nyáron 3 óra körül van) a munka idejében elkezdődhessen.

Egy aratópár egy férfiből és egy nőből állt, a férfi volt a *részes*, a nő a *félrészes*, ami nem a munkából kivett részüket, sokkal inkább a bérüket jelentette. Az aratás munkafolyamata során általában 3 pár dolgozott össze. Az első pár nőtagja készítette a *pántlikát*, szalmából sodort kötelet, a földre fektette, és a másik két *marokszedő* ebbe fektette bele a párjuk által lekaszált búzát. Az első pár férfitagja volt a *kötő*, aki a *kévé*t megkötötte.

A rövid évési szüneteken kívül naplementéig folytatták az aratást. Mikor szürkülni kezdett, akkor láttak hozzá az asznap learatott és kévékbe kötött búza összegyűjtéséhez, a csomózáshoz. A csomót, jellegzetes alakja miatt *keresztnek* is hívták. Egy kereszt kb. 16 kévéből állt. Hogy a szél, vihar ellen védve legyen a csomó, a legutolsó két kévét nem kereszt alakban fektették a többi tetejére, hanem úgy, hogy a kalászosok egy irányba nézzenek, mintegy letakarva azt. Ezt az utolsó két kévét hívták papnak.

A csomózás sokszor 11-ig, éjfélig is eltartott, és a vacsora csak ezután következett. Egy kis mosakodás után a csomó tövébe dőltek le aludni.

“Halálig el voltunk fáradva, de csomózáskor már zengett a határ az énekünktől. Mindenki tudta, hogy a pajtai aratók csomóznak...” emlékezik könnyes szemmel nagyapám. Ekkor nagymamám is bekapcsolódik: “Bizony, pedig hány 16 éves első arató volt...Én is 12 évesen mentem először félrészesnek, bandába aratni. Menni kellett, megkövetelte a kenyér.”

A végzés előtt néhány nappal 4-5 lány a bandagazdánál hozzáfogott az *aratókoszorúk* elkészítéséhez. Ezeket szalmából ház formájúra fonták, csücskeiket kalászosokkal, papírrózsákkal díszítették.

Az aratás lezárása, a koszorúk ünnepélyes átadása, és a járandóság kifizetése mindig vasárnapra esett.

pántlika készítés

Vasárnap délből a bandagazda udvarán gyülekezett az ünnepelőbe öltözött kis csapat. Ő dohánnyal, pálinkával kínálta őket, kedvcsinálólul. A menet énekelve indult a falun keresztül Deutsch Sándorhoz. Elöl ment a bandagazda, utána a lányok a nádpálcára tűzött koszorúkkal, majd a legények, és végül a helyi műértőkből és műkedvelőkből verbuválódott zenekar. A falu apraja-nagyja, mindenki kiállt a ház elé, a gyerekek egészen a kastélyig kísérték őket.

Az uraság, családjával és vendégeivel a kastély lépcsőjén várta őket. Mikor odaértek, felsorakoztak, és a következő dalt énekelték:

*“Nagyságos uram, jó napot kívánok,
Ezt a koszorút ajándékba hoztuk,
Minden évben így szokott ez lenni,
Nagyságos úr, tessék elfogadni.”*

A bandagazda beszámolója és Deutsch Sándor köszönő szavai után átadták a koszorúkat. Egyet neki, egyet a feleségének, és egyet-egyét a jelenlévő vendégeknek nyújtottak át. Az új termésre áldomást ittak, és a bandagazda átvette a béreket. Miután az intézőnek és a segédtisztnek is átadták a nekik készített koszorút, énekelve átmentek a bandagazda házába, ahol a felesége már vacsorával várta őket. “Sült kolbász, zöldpaprika, jó nagy karéj fehér kenyér... Még mindig a számban van az íze.” - mondja nagyapám.

A vacsora után az ünnep aratóbállal, szabadtéri mulatsággal zárult.

Kovács Anna

A holnapra is gondolni kell...

Az emberek jelentős része megtervezi életét. Számba veszi lehetőségeit, és alapos elemzés után dönt igényei kielégítéséről, jövedelme elosztásáról. A családban a hétköznapi kiadások mellett megfontolás tárgyát képezik a "nagyberuházások". Az anyagi lehetőségek szűkös volta miatt rákényszerülünk, hogy végiggondoljuk, mikor veszünk tartós háztartási cikket, televíziót, mosógépet vagy más terméket. A dolgozó ember tisztában van azzal, hogy jelenlegi jövedelmi viszonyai mellett "beszerzési" ügyekben távlatosan kell gondolkodnia. A legtöbb ember csak a kiadások visszafogásával, vagy plusz munka vállalásával teremtheti meg a civilizált élethez szükséges feltételeket.

Mindez nemcsak személyes életünkben van így, hanem az önkormányzatoknál is. A közösségi igények messze meghaladják a lehetőségeket, különösen a kistelepüléseken. Ugyanis az alapfeladatokat: oktatás, óvodai nevelés, ivóvízellátás, közvilágítás, szemétszállítás, közterület-fenntartás, egészségügyi alapellátás, közművelődés, stb. mindenütt meg kell oldani.

A jelenlegi önkormányzati finanszírozás normatív jellegű, amely annyit jelent, hogy az óvodába, iskolába beiratkozott tanulók, illetve a lakosság lélekszáma alapján kapjuk az állami támogatást. Mivel a falu lakossága 1073 fő, és az óvodába 39, az általános iskolába csupán 77 gyermek jár, így nagyon szerény összegű normatív támogatás jut. A gondokat tetézi, hogy a személyi jövedelemadó mértéke sem éri el az országos átlagot. Központi kiegészítése ellenére is kevesebb az összeg mint az elmúlt évben. Helyi bevételeink (kommunális adó, iparűzési adó, bérleti díjak) nem számottevőek.

Önkormányzatunk összes bevétele 63 millió Ft évente. Ez az összeg az alapfeladatok ellátására is kevés. Fejlesztésekre szinte semmi sem jut. Mégis nemcsak a mának kell élni. A holnapra, gyermekeink, unokáink jövőjére is gondolnunk kell. Nehéz körülmények között is követelmény a távlatos gondolkodás. Éppen ezért összefogva a térség többi településével két alapvető kérdés megoldását tervezzük.

Az egyik az ivóvíz távvezetékre való rácsatlakozás,

a másik a szennyvíz-csatorna és tisztítómű megépítése.

A távvezetékhez öt település, Palotás, Héhalom, Erdőtarcsa, Kálló, Erdőkürt együttesen kíván kapcsolódni. Megvalósulása hosszútávon megoldaná a térség ivóvíz-ellátását. A beruházást úgynevezett címzett támogatásból kívánjuk finanszírozni. Ez azt jelenti, hogy teljes egészében állami támogatásból épülne, a lakosságnak nem kellene anyagilag hozzájárulnia. A pályázat elkészítése folyamatban van. Kedvező elbírálás esetén 2001-ben megkezdődhetnének a kivitelezési munkák.

A szennyvíz-program megvalósítása a költségvetési becslés szerint több mint 2 milliárd Ft-ba kerülne. Ebből Héhalom részesedése 350 millió Ft. A hat település, Szirák, Bér, Egyházasdengeleg, Héhalom, Palotás, Kisbágyon, saját erőből nem tudja fedezni a költségeket. Céltámogatási pályázatot nyújtottunk be állami pénzek megszerzése érdekében.

Információink szerint erre az évre kérésünket elutasították.

Nem marad más választásunk, mint az, hogy újra próbálkozunk. A pályázathoz szükséges engedélyezési terveket elkészítettük. Ezek több évig felhasználhatók. A beruházás indítása, a szervezés, a lakossági hozzájárulás mértékének meghatározása csak akkor történhet meg, ha az állami pénzügyi alapoktól megfelelő támogatást kapunk. Sajnos addig marad az áldatlan állapot. A szippantott szennyvizek tovább károsítják a környezetünket, végső soron az itt élő embereket.

Szilágyi Albert polgármester

KINCSET ÉRŐ KUTAK

Nagy érték a víz. Még nagyobb kincs az ivóvíz!

A háztartásokban átlagosan naponta, személyenként fél köbméter vizet használunk el.

Nagy kincs a víz a mezőgazdaságban, a kiskertben is. Tapasztalhattuk ezt az elmúlt hetek kánikulai melegében. Sokan kényszerből tartottuk zárva a csapokat, mert a vezetékes ivóvíz valóban kincs, olyan drága.

Viszont az udvarokon ásott kutakat még nem tettük be, állattartási célokra, öntözésre kiválóan használható. Ez a víz is kincs, de nem olyan drága mint a vezetékes. Vigyázzunk kútjainkra, időnként öntözzük ki belőle a vizet, s a régi hagyományos, de hatékony klórmésszel fertőtlenítsük.

Semmiképpen ne használjuk derítőnek, ne vezessük bele a szennyvizet, mert elfertőzi, teljesen tönkre teszi a többi kutat is, ezzel veszélyeztetjük társaink egészségét is. Óvjuk meglévő értékeinket és használjuk azokat célszerűen!

bg

Betelepülők vallanak Héhalomról

Az elmúlt évtizedben egyre több lakó költözött falunkba a fővárosból vagy más vidéki településekről. Közülük kerestem fel néhányat, s beszélgettem velük arról, hogy milyen érzés itt élni, milyennek látják e kis falut és környékét, s milyen a kapcsolatuk az itt lakó emberekkel.

Íme az elhangzott vélemények:

Márkus Jánosné, Erzsike: 7 éve élünk itt, és nagyon jó, sokkal jobb, mint városon. A beilleszkedés nem volt nagyon nehéz, mert az emberek itt nyíltabbak, segítőkészebbek. Az ideköltözésnek családi oka volt, és nem bántuk meg. A környék levegője jobb, tisztább. Csendes, nyugodt település, jó helyen van, a közlekedése is elég jó.

Id. Csótó Kálmán: 4 éve lakunk itt, és nagyon jól érzem magam. Az emberek kedvesek, érdeklődők, sok barátom van, akikkel bármiről lehet beszélgetni. Maga a település szép helyen fekszik, nem olyan egyhangú. Vannak hegyek a távolban, de egyben sík is ez a vidék. A falu szerintem szépen fejlődik, de pár év múlva még jobb helyzetben lesz, főleg ha megoldódik a szennyvíz-csatorna kérdése is.

Kercselics Istvánné, Ilonka néni: 7 éve, hogy itt élek, és nagyon jól érzem magam, elsősorban azért, mert nagyon aranyos, jó szomszédaim vannak. Előtte Baranya megyében éltünk, de a munkahely miatt el kellett költöznünk ide, Nógrád megyébe, s itt a férjemmel együtt nagyon jól éreztük magunkat kezdettől fogva. Sajnos most már egyedül maradtam, amit nehéz megszokni, de az emberek nagyon segítőkészek. A környék nagyon szép, jó a levegő, és megható, ahogyan a felkelő holdvilág besüt este. A falu szerintem sokat fejlődött mióta itt lakom. Amit hiányolok, például egy nyugdíjasok klubja, ahol mi, magányos asszonyok, néha összejöhetnénk, beszélgethetnénk.

Somogyi Ibolya: Lassan 12 éve, hogy itt lakom, én vagyok az őstelepes, hiszen még az első között érkeztem. Az itt lakók eleinte egy kicsit furcsán néztek rám, egy kicsit távolságtartóak voltak. Azután, hogy megpróbáltam segíteni annak, akinek tudtam, elfogadtak, de később ez újra változott. Most, több mint 10 év után úgy érzem, hogy egy kicsit ellenségesebbek az emberek. Én sok mindennel foglalkoztam, foglalkozom, hiszen nagyon nehéz a megélhetés, s van, aki ezt rossz szemmel nézi. A település maga fejlődik, alakul. Én nagyon szívesen segítettem volna, de úgy éreztem, nem fogadták el a segítségem. A közlekedésnek szerintem súlyos hátrányt jelent a falu megyehatári helyzete, hiszen a délelőtti folyamán például nem lehet hazajutni Budapestről, vagy a szomszédos Pest megyei településekről.

Gyetván Violetta

RÖVID HÍREK

Héhalmi Hírmondó

Héhalom Önkormányzat Képviselő Testületének
időszakos kiadványa

Szerkeszti: a Szerkesztő Bizottság

Szerkesztőség: 3041 Héhalom, Petőfi út 1.

Telefon: 32-482-045

Felelős kiadó: Szilágyi Albert polgármester

Kiadja: az Önkormányzat

Tördelés és nyomdai előkészítés:

PharmaBER Bt.

Készült 400 példányban.